

UNU

Juriul a zis „Vinovat“ și judecătorul a zis „Pe viață“, dar el nu i-a auzit. N-asculta. De fapt, nu fusese-n stare s-asculte de-atunci, din prima zi de când judecătorul a tot bocănit cu ciocănașul lui de lemn în pupitrul înalt, până ce el, Mink, și-a-ntors ochii din fund de la ușa sălii de ședință ca să vadă ce Doamne iartă-mă voia omul ăsta, și el, judecătorul, s-a aplecat peste pupitru strigând: „Hei, Snopes! L-ai omorât pe Zack Houston sau nu l-ai omorât?“ și el, Mink, a zis: „Nu-mi bate capu-acuma! Nu vezi c-am treabă?“, și iar și-a-ntors capu-ncolo, în fund, spre ușa sălii de ședință strigând și el acum spre, în, prin zidul de fețe mici și palide care-l împresura: „Snopes! Flem Snopes! Hei, careva de-aici să se ducă să-l cheme pe Flem Snopes! Plătesc... Plătește Flem!“

Pentru că n-avusese timp s-asculte. De fapt, tot adusul ăsta aici prima oară, legat cu cătușe de mîna polițistului, din celula lui de

la-nchisoare pân' la tribunal, n-a fost decât o-ncurcătură fără absolut nici un rost, o prostie revoltătoare și, ca și fiecare adus și mutat cu cătușe la mână de dup-aceea, o piedică-n soluționarea problemelor amândurora – și-a lui, și-a blestematei ăleia de legi; de-ar fi așteptat măcar puțin, să-l fi lăsat în pace: să pândească prin golurile sinistre din fereastra de la stradă, printre gratiile de care-și încleșta mâinile lui murdare – unica și imperioasa lui nevoie-n tot timpul lunilor ăloro lungi dintre întemnițare și deschiderea procesului.

La-nceput, în timpul primelor câteva zile, după gratiile ferestrei, fusese doar iritat de nerăbdarea sa și – da, recunoștea – de stupiditatea sa. Cu mult înainte de-a fi venit momentu-n care să ia pușca, să ochească și să tragă, știa că văr-su Flem, singurul din clan având și putere, și motive sau în orice caz de la care putea să s-aștepte să-l scape de belea n-o să fie-acolo s-o poată face. Ba știa chiar și de ce-avea să lipsească Flem cel puțin un an de zile; Moșia Franțuzului prea era mică: oricine știa orice despre oricine; și-ar fi dat toți seama ce s-ascunde sub voiajul ăla-n Texas chiar și fără tăraoiul și fierberea ce se iscaseră de când fata lui Varner (sau cine-altu' o fi fost) descoperise primul fir de păr că-i crescuse pe nu-știu-unde, ca să nu mai vorbim de

primăvara și de vara trecută când afurisitu' ăla de băiat al lui McCarron îi deschisese capu' la câte toate și-i ciomăgise pe toți de parc-ar fi fost o haită de câini.

Așa că-nainte încă de-a se fi-nsurat Flem cu ea, el, Mink, și-oricine altu' pân' la cînșpe kilometri-n jur știa că moș Will Varner *trebuia* să-și mărite fata cu cineva, și-ncă repede, dacă nu voia să vadă când o da iarba că-i răsare și lui un plod în curtea din dos. Și când în cele din urmă ăl' care s-a-nsurat cu ea a fost Flem, el, Mink, n-a fost surprins. Țsta-i Flem cu bafta lui, ca de-obicei. Mă rog, mai mult decât simplă baftă: singurul om din sat în stare să se ridice și să-i țină piept lu' moș Will Varner; omul care mai mult sau mai puțin îl înlăturase din prăvălie pe Jody, feciorul lui moș Will, și s-aranja acum, ca ginere, să pună mâna și pe jumate din tot restul. Însurându-se cu ea tocmai la timp ca să nu fie copilul din flori, Flem nu numai că devenea bărbatul legitim al blestematei ăsteia de fete care de când avea cînșpe ani îi punea pe jăratice pe toți bărbații din sat sub optzeci numai când o vedeau trecând, da' mai era și plătit pentru asta, plătit cu vârf și-ndesat: nu numai cu dreptul să-i bage mâna pe sub fustă de câte ori avea chef, treabă-n stare să-l înnebunească pe-un om numai la gândul c-o face altu', da-i mai dăduse pe

deasupra și locu' și casa a' mare a Franțuzului, a Bătrânului, pentru c-o făcea.

Așa că știuse că Flem n-o să fie-acolo când o să aibă nevoie de el, pentru că știa că Flem și tânăra lui nevastă or să trebuiască să stea departe de Moșia Franțuzului atâta vreme cât să poată spune la-ntoarcere că tot ce-au adus cu ei a-mplinit o lună și toți ai care l-or vedea să nu se prăpădească de răs. Numai că, atunci când în fine venise momentul, când clipa hotărâtoare-n care nu mai putea s-amâne ochitul cu pușca și-apăsatul pe trăgaci sosise, uitase de asta. Nu, mint. Nu uitase. Pur și simplu nu mai putuse s-aștepte: chiar Houston nu-l lăsa să mai aștepte – și asta era înc-o jignire pe care i-o aducea Zack Houston, prin însăși faptul că murea: îl silea pe el, pe Mink, să-l omoare-ntr-un moment când unica persoană care-ar fi putut să-l scape și-ar fi trebuit să-l scape fie c-ar fi vrut, fie că nu, în baza legii străvechi și imuabile a rubedeniei de sânge, se afla la o mie cinci sute de kilometri de-acolo; și de data asta era o jignire ireparabilă pentru că, prin însuși făptuirea ei, Houston scăpa pentru totdeauna de ispășire.

Nu uitase că văr-su n-o să fie-acolo. Pur și simplu nu mai putuse s-aștepte. Trebuia, n-avea-ncotro, să se-ncreadă-n *ăia* – *ăia* erau cei care făgăduiseră că și-o vrabie n-ar fi putut

să pice fără de știrea lor. Prin *ăia* nu-nțelegea pe cine-o fi fost al' de i se zice *Ăl de Sus*. Nu credea în nici un *Ăl de Sus*. Prea văzuse multe-n viața lui și dac-ar fi existat un *Ăl de Sus* cu-o privire-atât de pătrunzătoare și cu-o putere-atât de mare cât se pretindea, ar fi făcut El ceva. Și-afară de asta, el, Mink, nu era credincios. Nu mai călcase pe la biserică de când avea cinspe ani și nici n-avea de gând să mai calce – loc unde-un om cu mațele goale și cu mâncărime-ntre picioare, pe care nu și-o putea sătura acasă, obișnuia zicându-și predicatorul Domnului s-adune femei cât mai multe pe care să le poată ispiti cu răsplata unuia pentru treaba aluilalt – treaba era să-și umple lui burta drept plată că le umplea lor gaura îndată ce pleca bărbatul la câmp și ea putea s-o șteargă-n tufișu-n care-o aștepta predicatorul; nevestele veneau la biserică pentru că era locul cel mai potrivit pe care-l știau unde să dea o rețetă de pui fript pe una de budincă de cartofi; și bărbații veneau nu ca să-mpiedice negustoreala, pentru că bărbatul știa că nici n-o poate împiedica, nici nu-i poate face față; el venea ca să-ncerce cel puțin să afle dacă numele neveste-sii era-n capu' listei celor care-și așteptau rându' sau dacă poa' să-și termine partida pân' să trebuiască s-o lege de stâlpu' patului și să s-ascundă după ușă să pândească; iar tinerii,

perechi, nici nu se mai osteneau să treacă pe la biserică: alergau de-a dreptu' la tufișu' cel mai la-ndemână, să fie ai dintâi.

Voia să spună doar atât, că *ăia – ei – aia*, cine-or fi fost sau ce-or fi fost, sau cum ai fi vrut să-i zici, era ceva care reprezenta o justiție și-o dreptate simplă și fundamentală în treburile dintre oameni, pentru c-altminteri mai bine te lăsași pentru că, la urma urmei, *ăia*, *ei*, *aia*, zi-le cum le-i zice, nu voiau, nu puteau să-l urmărească și să-l hărțuiască și să-l chinuiască p-un om în vecii vecilor și să nu-l lase cândva, într-o bună zi, la un moment dat, să-și facă singur dreptate și să plătească așa cum i s-a plătit. Puteau să-l frece și să-l chinuiască sau puteau să stea jos și să se uite cum toate-i merg împotriva, tot timpul, fără-un pic de cruțare, parc-ar fi fost dup-un tipic; să stea jos și să privească, și (*all right*, de ce nu? – era bărbat – nu-i păsa, câtă vreme era om și exista o dreptate) să le facă și plăcere chiar; poate că de fapt îl puneau la-ncercare chiar, să vadă de era bărbat sau nu, de era destul de bărbat ca să poa' să rabde-un pic de hărțuială și de frecuș, așa ca să merite să le-o-ntoarcă, atunci când i-o făcuseră. Dar cel puțin avea să vină, momentul ăsta, momentu-n care o să fie rândul lui, când își va fi câștigat și el dreptul de-a plăti exact cât i se plătise, întocmai

cum și Ei își câștigaseră dreptul să-l pună pe el la-ncercare și chiar să s-amuze de-ncercare; momentu-n care ei vor avea să-i demonstreze că erau și Ei tot atât de bărbați cât le dovedise el lor că era; în care el nu numai că va trebui să se bizuie pe Ei, da-n care-și va fi câștigat dreptul să se bizuie pe Ei și să constate că-i sunt fideli; și că Ei n-au îndrăznit și n-or să-ndrăznească să-i tragă chiulul pentru c-atunci le va fi tot atât de greu să trăiască-ntre ei cum ajunsese-n cele din urmă să-i fie lui să trăiască cu sine însuși și să continue să suporte toate câte le suportase de la Zack Houston.

Așa că-n dimineața aia știa că Flem n-o să vină. Numai că nu mai putea s-aștepte, pur și simplu; venise momentu-n care el și Zack Houston nu mai puteau, nu mai trebuiau, pur și simplu, să respire-același aer. Și-așa că, lipsind văr-su, a trebuit să se mulțumească cu dreptul de-a se bizui pe *ei*, drept pe care și-l câștigase prin faptul că pân-atunci nu le ceruse niciodată nimic toată viața lui.

Începuse-n primăvară. Nu, toamna trecută-ncepuse. Nu, începuse cu multă vreme-nainte. Începuse chiar din clipa-n care se născuse Houston, croit de pe-atunci pentru-aroganță și intoleranță și trufie. Nu din clipa-n care amândoi, adică și el, Mink Snopes, au început să respire-același aer de Mississippi

de nord, pentru că el, Mink, nu era om certăreț. Niciodată nu fusese. Era doar din pricina ghinionului care-l urmărise și-l chinuise și-l împinsese toată viața într-o neîntreruptă și neînduplecată necesitate de a-și apăra drepturile elementare.

Dar de-abia-n vara dinainte de toamna asta de care vorbim, destinul lui Houston l-a-ncălcat efectiv și hotărâtor pe-al lui, soarta însăși a lui Mink – ceea ce era o altă fațetă a aceleiași jigniri: că nimic, nici măcar *ăia, ăia* mai puțin decât oricine, nu-i făcuseră vreun semn să-l avertizeze de felu-n care se va sfârși această primă întâlnire. Asta era *după* ce tânăra nevastă a lui Houston intrase-n grajdu' armăsarului să caute ouă-n cuiabar și-o omorâse calu' și orice om de treabă și-ar fi zis că orice bărbat cumsecade nu și-ar mai lua alt armăsar în casa aia câte zile-o mai avea. Dar nu Houston. Houston nu numai că era destul de bogat ca să poa' să aibă-un armăsar de rasă-n stare să-i omoare nevasta, da' și destul de arogant și de ne-nduplecat ca să desfidă orice cuviință și, după ce-mpușcase calu' care-o omorâse, să se ducă să-și cumpere altu' întocmai, poate pentru cazu' că s-ar mai fi-nsurat o dată; să facă-n așa hal pe-ndureratu' de moartea neveste-sii, că nici măcar vecinii nu mai îndrăzneau să-i bată la ușă, și cu toate astea, de două-trei ori pe

săptămână să gonească dus și-ntors pe drum, călare pe noul lui cal asasin cu câinele ăla-al lui, Bluetick, alergând ca un ogar sau tot ca un cal alături de el pân' la Varner la prăvălie, și nici măcar să nu descalece: așteptau toți trei acolo-n drum – bărbatul arogant și ne-nduplecat și calul cu privirea rea și câinele care rânjea și se zbârlea de câte ori trecea careva pe lângă ei – în timp ce Houston poruncea oricui se-ntâmpla să fie-n față pe galerie să intre să-i aducă ce se-ntâmpla să-i trebuiască și după care venise, parc-ar fi fost niște negri.

Până-ntr-o dimineață, când el, Mink, se ducea la prăvălie (n-avea cal să meargă călare când îi trebuia o cutie de tutun sau un flacon de chinină sau o bucată de carne); tocmai trecuse de coama unui deal mărunț, când auzi din urmă calul venind în goană și i-ar fi lăsat lui Houston tot latul drumului dac-ar fi avut timp, da' pân' s-apuce el să-și dea seama, calul era gata să-l doboare de nu-l smucea Houston turbat într-o parte gonind înainte și-afurisitul de câine rânjindu-i chiar în nas și măturându-i pieptul cu blana lui lăptoasă, și Houston a-ntors calul și l-a proptit jucând și zvârlind în fața lui, și răcnind:

— De ce dracu' n-ai sărit în lături când m-ai auzit venind? Dă-te din drum! Vrei să-ți aduni creierii de pe jos pân' să-l pot domoli?

Deh, poate că pe limba lui asta-nsemna să-ți plângi nevasta pe care poate că n-o omorâseși chiar tu cu mâna ta, chiar dac-ai ucis pe urmă calu' care-o omorâse. Destul de trufaș totuși și destul de bogat ca să-și permită să cumpere-un altu' întocmai ca ăl' de-o omorâse. Da' treaba lui, puțin îi păsa lui Mink, mai ales că tot ce-avea de făcut, și el, și-oricine, era s-aștepte până ce, mai curând sau mai târziu, putoarea asta de cal o să-l omoare și pe Houston; până când s-a-ntâmplat altceva, ceva la care nu s-așteptase, ceva ce nu pusese la cale, nici măcar nu prevăzuse.

A fost vaca lui de lapte, unica lui vacă, pentru că nu era un om bogat ca Houston, ci doar un om independent, necerând nimănuia nici un hatâr, mărginindu-se la ce-avea. Ea – vaca – nu știu cum se făcu, da' rămăsese stearpă, n-avea vițel; și asta era, nu numai că trecuse-o iarnă fără lapte și c-acuma-l aștepta un an întreg tot fără lapte, da' rămăsese și făr' de vițel, pentru care plătise cinj' de cenți taxă de taur, pen' că singurul taur din partea locului la care putea s-o ducă pe mai puțin de-un dolar era un prăpădit de taur al unui negru care cerea banii-nainte, când o lăsa pe poartă.

Așa că toată iarna aia ținuse vaca pe nutreț așteptând să-i vină vițelu' care nu exista. Pe urmă-a trebuit să ducă vaca cinci kilometri pân'

la casa negrului ăluia, nu ca să-i ceară-napoi ăi cinj' de cenți, ci ca să-i ceară s-o mai dea o dată la taur, ceea ce negrul n-a vrut fără alți cinj' de cenți, banii-nainte, el, Mink, în picioare-n curte înjurându-l pe negru pân' ce negrul a intrat în casă și-a-nchis ușa, Mink rămânând mai departe în curtea pustie înjurându-l pe negru și pe tot neamul lui din casa ferecată, până ce se istovi de tot și-și luă vaca, tot stearpă, și porni-napoi cei cinci kilometri pân' acasă.

Și-a trebuit să-și țină vaca stearpă și inutilă închisă-n țarc, păscând toată sărăcia ce-o mai putea paște și-apoi a trebuit să-i dea și nutreț din puținul ce-l avea pus deoparte tot restul verii și toamna, pentru că așa era regula pe-acolo, ca vitele să fie ținute-nchise câtă vreme mai era recoltă nestrânsă. Ceea ce-nsemna c-o să vină noiembrie pân' să poată să-i dea drumu' pe câmp pentru iarnă. Și chiar și-atunci o să trebuiască să mai rupă câte ceva din puținul păstrat pentru iarnă la porci, ca să nu-și piardă deprinderea de-a se-ntoarce mai mult sau mai puțin regulat seara acasă; până ce-a fost lipsă trei-patru zile-n șir și a dat de urma ei pe pășunea lui Houston, la el în cireadă.

De fapt, el o și apucase pe potecă spre casa lui Houston cu priponul făcut colac în mână, când, fără să-și dea măcar seama și fără măcar

să se-oprească sau să se-nterupă din mers, făcuse stânga-mprejur, îndreptându-se-napoi spre casă, vârandu-și repede funia-n cămașă, să nu se vadă, nu ca să se-ntoarcă-n coliba lui nevopsită și necârpită, de arendaș amărât, în care stătea, ci doar ca să-și găsească un pic de răgaz și singurătate să poată gândi, și chiar se opri pe-un buștean de pe marginea drumului, ca să-și poată da mai bine seama de tot cuprinsul celor ce-i dăduseră chiar atunci prin minte.

Dacă nu-și cerea încă-napoi vaca lui inutilă, nu numai c-o să ierneze, o să ierneze de două ori – de zece ori – mai bine decât la el. Nu numai c-o s-o lase la iernat la Houston (Houston, nu numai om destul de bogat ca să poată crește vite cornute, da' destul de bogat ca să poată ține și-un negru pentru ele care să n-aibă nimic de făcut decât să le dea nutreț și să vadă de ele – un negru căruia Houston îi dădea o casă mai bună decât avea el, Mink, un alb cu nevastă și două fete) și când o să se ducă să-și ceară vaca, la primăvară, o să fie iar grea, de-atâta stat pe lângă taurul din cireada lui Houston, o să aibă iar vițel, așa că nu numai c-o să dea lapte, da' o să dea și vițel de rasă, pe câtă vreme, cu prăpăditul de taur al negrului, n-ar fi valorat aproape nimic.

Firește, o să trebuiască să fie gata să răspundă la atâtea întrebări inevitabile; prea-i

mică Moșia Franțuzului, prea-i afurisit de mică să poată omu' să fie lăsat puțin în pace, cu ce face, cu ce are și cu ce n-are. Nici patru zile n-a ținut. Era la Varner la prăvălie, pe unde trecea în fiecare zi când se ducea și se-ntorcea de la răscruce, dându-le prilej să-nceapă cu-ntrebatu' și să termine-odată. Pân' la urmă s-a găsit unu' care să zică – nu-și mai aducea aminte cine; nici n-avea importanță:

— Ei, ce-i cu vaca, ți-ai găsit-o?

— Ce vacă? a zis el.

Și ăl'lalt:

— Zack Houston, cic-a zis să te duci să-ți iei mortăciunea de pe pășunea lui, că s-a săturat de când o tot hrănește.

— Aa, aia, făcu el. Nu mai e a mea. Am vândut-o astă-vară unuia din băieții lui Gowrie de la Capela Caledonia.

— Cu-atât mai bine, zise ăl'lalt. Pentru că, dac-aș fi în locul dumatăle și dacă vaca mea ar fi pe pășunea lui Zack Houston, aș pune mâna pe funie și m-aș duce să mi-o iau pân' să nu bag nici eu de seamă, darămite Zack Houston. Și nu cred că m-aș opri nici măcar să-i zic mulțumesc.

Pentru că-l știau toți la Moșia Franțuzului pe Houston: morocănos și țâfnos, sta singur în toată casa de-acu patru ani de zile, de când îi omorâse-armăsarul nevasta. Parcă pân' la el

nu-i mai murise nimănui nevasta, chiar dacă, pentru cine știe ce motive de ne-nțeleș, bărbatu' să nu fi vrut să scape de ea. Morocănos și țâfnos, singur în toată casa aia mare, cu-o pereche de servitori negri, bărbatul și femeia care vedea de bucătărie, și armășaru' și dulău', Bluetick, tot atât de mofturos și de neînduplecat și de ursuz ca și Houston – o blestemată de putoare morocănoasă și țâfnoasă care nici măcar nu-și dădea seama ce noroc avea; era bogat, bogat nu numai destul ca să-și poată lua o nevastă să i se miorlăie și să-l cicălească și să-i scotocească prin buzunare, să-i ia și ultimul dolar pe care-l strângea, da' destul de bogat ca să se poată descurca și fără nevastă dacă voia: destul de bogat ca să fie-n stare să-și plăteasc-o femeie să-i facă de mâncare în loc să trebuiască să se-nsoare cu ea. Destul de bogat ca să mai plătească și-un negru care să se scoale-n locu' lui dimineața când e frig și să iasă-n umezeală și-n ceață să dea nutreț nu numai la cornutele de tăiere pe care le vindea la prețuri mari și grase, pentru că-și putea permite să le țină pân' atunci, da' și blestematului de-armășar și chiar și-afurisitului ăluia de dulău care-i alerga pe-alături de duduia drumu' pe-unde treceau, c-ajunsese omu' care n-avusese niciodată decât ăle' două picioare-ale lui cu care s-ajungă dintr-un loc

într-altu' să trebuiască să sară din drum în tufiș, că de nu îl omora putoarea de cal cu copitele lui potcovite, și l-ar fi lăsat acolo să zacă-n șanț, să-l mănânce putoarea de câine pân' să catadicsească Houston să se ducă să dea de veste.

Mă rog, dacă Houston prea era mare și tare, prea se ținea măreț ca să-i poată zice omu' mulțumesc, el unu', Mink, n-o să dea peste el nepoftit. Nu că n-ar fi avut și el de spus cuiva, undeva, un mulțumesc. Asta fusese peste-o săptămână, pe urmă s-a făcut o lună, pe urmă a trecut și Crăciunul și s-așternuse o iarnă grea și umedă. În fiecare după-masă, cu mantaua de ploaie legată la brâu cu sârmă și cârpită cu petice de cameră de-automobil, singura lui haină de iarnă pe care-o avea de pus peste salopeta peticită de bumbac, pornea pe drumul noroios în cenușiul trist al după-meselor să se uite la cireada de vite de rasă a lui Houston și la vita lui amărâtă printre ele, îndreptându-se fără măcar să se grăbească și intrând în grajdul mai încălzit și mai ferit de vreme rea decât casa-n care sta el, să fie hrănite de lefegiul negru, care purta haine mai călduroase decât purta el și familia lui, înjurând în abureala propriei respirații, înjurându-l pe negru pentru pielea lui neagră de sub hainele mai călduroase decât ale lui, ale unui alb, blestemând hrana

dată mai din belșug vitelor decât oamenilor, chiar dacă se-mpărtașea și vita lui din el, blestemându-l, mai presus de toate, pe albul care habar n-avea, pentru că prin bogăția lui, sau din pricina ei, se putea ajunge la o asemenea stare de lucruri, blestemând faptul că însăși revanșa și răzbunarea lui – dreptate elementară, drept inalienabil după credința lui – n-o putea înfăptui dintr-o singură lovitură, ci trebuia, dimpotrivă, s-aștepte ca nutrețul, cu-ncețul, să sporească, s-ajungă carne, s-aștepte să-i vină vacii poftă de dragoste, dac-o să-i vină și când, și-apoi și cele nouă luni următoare de gestație; blestemându-și halu-n care-ajunsesese, că singura dreptate pe care și-o putea face era așteptarea asta neputincioasă și fără sfârșit.

Asta era. Așteptarea fără sfârșit. Nu numai chinul speranței care se tot prelungea, nici chiar nedreptatea că-ntârzia dreptatea, ci faptul că-și dădea seama că până și-atunci când o să-l trăsnească pe Houston lovitura, pe el, pe Mink, tot o să-l coste opt dolari bani gheață – ai opt dolari pe care-o să trebuiască să spună că-i primise pe vacă de la cumpărătorul imaginar, ca s-acopere minciuna c-o vânduse, și pe care la primăvară, când o să-i ceară lui Houston vaca-napoi, o să trebuiască să i-i dea lui Houston ca dovadă că până-n clipa aia el crezuse-ntr-adevăr că vânduse vaca – sau că

măcar atâta hotărâseră că face – și când o să se ducă la Houston să-i spună cum că de-abia atunci, în dimineața aia, a venit la el cumpărătorul ca să-i spună că vaca fugise din cireadă chiar în seara-n care-o cumpărase și-o ducea acasă, și că i-a cerut înapoi ai opt dolari dați pe ea, lăsând astfel să se-nțeleagă, nu numai pentru Houston cu disprețul lui trufaș, ci și pentru toți ăilalți de la Moșia Franțuzului, roși de curiozitate, că pe el, pe Mink, îl costa acum șaispe dolari ca să-și ia vaca înapoi.

Asta-l durea: ai opt dolari. Că n-ar fi putut să-și scoată vaca din iarnă cu opt dolari, necum să pună carne pe ea, s-o-ngrașe cum o vedea acuma cu ochii lui, nu conta. Ce conta era că el o să trebuiască să i-i dea lui Houston, care n-avea nevoie de ei și la care nici nu se simțea nutrețul pe care-l mâncase vaca, ai opt dolari cu care el, Mink, de Crăciun, și-ar fi putut cumpăra patru kile de whisky, plus de-un dolar-doi zorzoane după care tot miorlăiau nevastă-sa și ale două fete.

Da' n-aveai ce-i face. Și chiar și-așa, mândria lui era că nu ceda. Nu el era omu' ăla moale, zăbavnic, bicisnic s-accepte ca un bleg ceva, numai pentru că nu vedea cum s-o scoată la cap altfel. Ba mai mult – și asta nu făcea decât să-i întărâte mânia și furia-mpotriva nedreptății: când s-o duce să-și ia vaca o

să trebuiască să mai facă și pe lingușitoru', să se și gudure nițel; o să trebuiască să mintă de pomană pentru cinstea de a-i da opt dolari de care el avea nevoie și-și rupsese de la gură ca să-i strângă, să-i dea unui om care nici măcar n-avea nevoie de ei, care nici n-ar simți dacă i-ar lipsi, care nici nu știa măcar c-o să-i capete. Veni în cele din urmă și clipa, ziua de la sfârșitul iernii când, după obiceiul locului, vitele care de cu toamnă umblaseră slobode pe câmpurile de coceni sfrijiți de păpușoi trebuiau adunate de stăpânii lor și închise în țarcuri pentru ca pământul să poată fi arat și semănat din nou; într-o după-masă, într-o seară mai bine-zis, așteptând mai întâi ca vaca lui să-și fi primit și ultima rație de nutreț împreună cu cireada lui Houston și numai după aceea apropiindu-se de țarc cu funia veche și roasă făcută colac pe braț și cu ghemotocul pirpiriu de dolari mototoliți și de piese de douășcinci și de zece și de cinci în fundul buzunarului salopetei, fără s-aibă nevoie încă să se lingușească și să se gudure pentru că-n țarc n-avea să fie-acum decât negrul cu furca, bogătanul fiind în casă, în bucătăria calduroasă și c-un grog cald în mână, făcut nu din rachiu împuțit, scârbos, de casă, din care și-ar fi cumpărat el, Mink, cu partea lui din ai opt dolari dacă i-ar fi putut păstra, ci din whisky bun, rumen,

garantat, comandat de la Memphis. Fără s-aibă nevoie încă să se lingusească și să se gudure: doar spunând, de la egal la egal, el, un alb, unui negru oprit în ușa șopronului cu nutreț și cu privirea întoarsă spre el:

— Noroc. Văd că vaca mea-i la voi. Pune-i funia asta de gât să v-o iau din drum, și negrul, mai zăbovind o clipă cu ochii la el, dispăru prin șopron spre casă; nu venise să ia funia, lucru la care el, Mink, nici nu se așteptase de altfel, ci se dusesese-ntâi să-i spună albului, să știe ce-are de făcut. Adică exact ceea ce el, Mink, se-așteptase, rezemându-și mâinile, încheieturile asprite de ger, învinețite de ger, pe care nu le mai acopereau nici măcar mânecile roase ale mantalei de ploaie, de șipca de sus a gardului spoit cu var. Ei da, desigur, Houston cu grogul cald de whisky bun, rumen, în mână și probabil descălțat, în ciorapi, cu picioarele-n cuptorul mașinii de gătit la care se-ncălzea mâncarea pentru cină și care-acuma, înjurând, o să trebuiască să-și scoată picioarele din cuptor și să-și încalțe din nou cizmele de cauciuc reci și ude și pline de noroi și să vină din nou în țarc.

Ceea ce Houston chiar făcu: însuși trântitul ușii de la bucătărie și plescăitul și fleșcăitul cizmelor de cauciuc în curtea din dos și-n țarc sunau a iritare, a scandalizare. Apoi apăru și

el, tot prin șopron, cu negrul la vreo zece pași în urmă.

— Noroc, Zack, făcu Mink. Îmi pare rău că te-am scos iar în frig și-n zloată. E-o treabă pe care putea s-o descurce și negru' ăsta. De-abia azi am aflat că vaca mea a iernat la tine. Dacă negru' tău îi pune funia asta de gât, vă curăț locu' de ea.

— Gândeam că-i vânduseși vaca lu' Nub Gowrie, făcu Houston.

— I-o și vândusem, zise Mink. Numa' că Nub a apărut az' dimineață călare p-un catâr și mi-a zis că-i fugise vaca din cireadă încă-n seara-n care-o dusesse acasă și că de atunci n-a mai dat cu ochii de ea, și-a trebuit să-i dau îndărăt ai opt dolari pe care mi-i plătise pe ea, umblând în buzunar după ghemotocul pirpiriu de bancnote și de piese și apucându-l-n mână. Așa că, dacă prețu' vacii-i opt dolari, socot că banii ăștia ți se cuvin pentru iernat. Adic-acuma-i o vacă de șaișpe dolari, nu-i așa, și dacă-și dă ea seama, și dacă nu. Așa că, na! Ia-ți banii și spune-i negrului să-i pună funia asta de gât și-am s-o...

— Vaca asta, as' toamnă nu făcea opt dolari, zise Houston. Da' acuma, acuma face mult mai mult. Numai nutrețu' pe care mi l-a mâncat face mai mult de șaișpe dolari. Ca să nu mai pun la socoteală și tauru' meu ăl tânăr,